

C-584/23. sz. ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2023. szeptember 21.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Juzgado de lo Social n.º 3 de Barcelona (barcelonai 3. sz. szociális és munkaügyi bíróság, Spanyolország)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2023. szeptember 18.

Felperesek:

Asepeyo Mutua Colaboradora de la Seguridad Social n.º 151

KT

Alperesek:

Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS)

Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS)

Alcampo S. A., a Supermercados Sabeco, S.A. jogutódja

Az alapeljárás tárgya

Szociális biztonság – Munkahelyi baleset – Munkahelyi balesetből eredő tartós teljes munkaképtelenség esetén járó nyugdíj– A nyugdíj kiszámítása – A gyermekgondozás miatt csökkentett munkaidőben történő munkavégzés esetén járó nyugdíj számítási alapja – A férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmód elve a szociális biztonság területén – A nemen alapuló közvetett hátrányos megkülönböztetés

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogi alapja

Értelmezésre irányuló előzetes döntéshozatal iránti kérelem – EUMSZ 267. cikk –
A szociális biztonságra vonatkozó egyes nemzeti rendelkezéseknek az elsődleges uniós jognak, valamint a 79/7/EGK és a 2006/54/EK irányelvnek való megfelelése
– A nemen alapuló közvetett hátrányos megkülönböztetés

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 1) Ellentétes-e a férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról szóló, 1978. december 19-i 79/7/EGK tanácsi irányelv 4. cikkében, valamint a férfiak és nők közötti esélyegyenlőség és egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatás és munkavégzés területén történő megvalósításáról szóló, 2006. július 5-i 2006/54/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (átdolgozott szöveg) 5. cikkében foglalt európai szabályozással a munkahelyi balesetből eredő tartós munkaképtelenség esetén járó ellátások számítási alapjának kiszámításáról szóló, az 1956. június 22-i rendelet 60. cikkében foglalt spanyol szabályozás, amennyiben nemen alapuló közvetett hátrányos megkülönböztetésről van szó, mivel többnyire a nők csökkentik munkaidejüket a kiskorúak gondozása érdekében, és így az elismert ellátás összege egyértelműen alacsonyabb?
- 2) Figyelembe véve, hogy a munkahelyi balesetből eredő tartós munkaképtelenség esetén járó ellátások kiszámításának módját meghatározó spanyol szabályozás – az 1956. június 22-i rendelet 60. cikkének 2. bekezdése – a baleset időpontjában ténylegesen járó munkabért veszi figyelembe, hogy a spanyol szociális biztonsági rendszer – a szociális biztonságról szóló általános törvény 237. cikkének 3. bekezdése – azt írja elő, hogy járulékalapú családi ellátásként a munkavállalók jogállásáról szóló törvény 37. cikkének 6. bekezdése szerinti, a gyermek gondozása miatti munkaidő-csökkentés időszakának első két évében 100%-ot elérő növekedéssel kell számolni, és hogy a statisztikák szerint a csökkentést kérelmezők 90%-a nő, ellentétes-e a fent ismertetett spanyol szabályozás az Európai Unió működéséről szóló szerződés 8. cikkével, az Európai Unió Alapjogi Chartájának 21. és 23. cikkével, a 79/7/EGK irányelv 4. cikkével, valamint a 2006/54/EK irányelv 5. cikkével, és nemen alapuló közvetett hátrányos megkülönböztetésnek minősül-e?

A hivatkozott uniós jogi rendelkezések

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés, 8. cikk

Az Európai Unió Alapjogi Chartája, 21. és 23. cikk

A férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról szóló, 1978. december 19-i 79/7/EGK tanácsi irányelv, 1., 3. és 4. cikk.

A férfiak és nők közötti esélyegyenlőség és egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatás és munkavégzés területén történő megvalósításáról szóló, 2006. július 5-i 2006/54/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv, 1., 2., 5., 7. és 9. cikk

2009. július 16-i Gómez-Limón Sánchez-Camacho ítélet (C-537/07, EU:C:2009:462): 58–62. pont

2019. szeptember 18-i Ortiz Mesonero ítélet (C-366/18, EU:C:2019:757)

A hivatkozott nemzeti jogi rendelkezések

Az 1956. június 22-i decreto por el que se aprueba el texto refundido de la legislación de accidentes del trabajo y Reglamento para su aplicación (a munkahelyi balesetekre vonatkozó jogszabályok és végrehajtási szabályzatuk egységes szerkezetbe foglalt szövegének jóváhagyásáról szóló rendelet): „A munkahelyi balesetbiztosításról szóló szabályzat végrehajtása” című rész 60. cikke

A 2015. október 23-i Ley del Estatuto de los Trabajadores, aprobado por el Real Decreto Legislativo 2/2015 (a 2/2015. sz. királyi törvényerejű rendelettel jóváhagyott, a munkavállalók jogállásáról szóló törvény) egységes szerkezetbe foglalt szövege: 37. cikk 6. bekezdése

A 2015. október 30-i Ley General de la Seguridad Social, aprobado por el Real Decreto Legislativo (a 8/2015. sz. királyi törvényerejű rendelettel jóváhagyott, a szociális biztonságról szóló általános törvény) egységes szerkezetbe foglalt szövege: 237. cikk 1. és 3. bekezdése

A tényállás és az alapeljárás rövid bemutatása

- 1 KT-t (a továbbiakban: munkavállaló) pénztárosként foglalkoztatta a Supermercados Sabeco vállalkozás (a továbbiakban: vállalkozás). 2008. január 2. óta a munkavállalók jogállásáról szóló törvény egységes szerkezetbe foglalt szövege 37. cikkének 6. bekezdése alapján a rendes munkaidő 50%-át kitevő csökkentett munkaidőben dolgozik, hogy 12 év alatti fiát gondozza. Ez, a gyermekgondozás miatt csökkentett munkaidőben történő munkavégzéssel járó helyzet 2019. október 6-án megszűnt.
- 2 2019. április 13-án a munkavállaló munkahelyi balesetet szenvedett, konkrétan elesett a munkahelyén, ami kezdetben nem tett szükségessé betegszabadságot, de 2019. október 29-től ideiglenes munkaképtelenséget eredményezett. A

sérüléseinek különböző szövődményei miatt, amelyek műtéthez vezettek, az Instituto Nacional de la Seguridad Social (országos szociális biztonsági intézet, Spanyolország) (INSS) 2021. augusztus 2-án határozatot fogadott el, amelyben a munkavállalóra vonatkozóan a szokásos foglalkozása tekintetében tartós és teljes munkaképtelenségi állapotot állapítottak meg azzal, hogy a számítási alap 75%-ának megfelelő nyugdíjra jogosult, amely alapot az 1956. június 22-i spanyol rendelet 60. cikkének 2. bekezdésével összhangban a sérült személynek a baleset időpontjában kapott tényleges munkabére alapján számították ki, és évi 8341,44 euróban állapították meg. Az Asepeyo Mutua Colaboradora de la Seguridad Social no. 151 (Asepeyo, a 151. sz. szociális biztonsági önszegélyező biztosítótársaság; továbbiakban: önszegélyező biztosítótársaság) és a munkavállaló által a fent említett határozat ellen benyújtott előzetes panaszt 2022. február 10-én elutasították.

- 3 A jelen jogvita keretében két keresetet nyújtottak be, amelyeket a kérdést előterjesztő bíróság egyesített: az egyiket az önszegélyező biztosítótársaság nyújtotta be, és az az INSS előző pontban említett határozatát azzal az indokkal támadta meg, hogy a munkavállaló által elszenvedett sérülések nem fogyatékoságot okozó tartós sérülések, és ezért nem eredményeznek tartós munkaképtelenséget, a másikat pedig a munkavállaló, akinek a vállalkozással fennálló munkaviszonya 2019. június 14-én elbocsátással szűnt meg. Az önszegélyező biztosítótársaság által benyújtott kereset nem képezi az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyát.

Az alapeljárás feleinek alapvető érvei

- 4 A munkavállaló azt kéri keresetében, hogy a munkahelyi balesetből eredő, a szokásos foglalkozása tekintetében bekövetkezett teljes és tartós munkaképtelenség miatt járó nyugdíj számítási alapját úgy állapítsák meg, hogy ne vegyék figyelembe, hogy a gyermekének gondozása érdekében 50%-kal csökkentették a munkaidejét, vagyis hogy a munkabérét e célból 100%-ban számítsák be, és hogy a nyugdíj számítási alapja havi 1353 euró, azaz évi 16 236 euró legyen (az INSS által a 2021. augusztus 2-i határozatában megállapított évi 8341,44 euró helyett). A munkavállaló úgy véli, hogy ha a ténylegesen ledolgozott munkaidő alapján számítják ki a csökkentett munkabérét, akkor nem alapuló közvetett hátrányos megkülönböztetés valósul meg, mivel a gyermekgondozás miatt csökkentett munkaidőt igénylő személyek 90%-a nő. Azt állítja tehát, hogy a látszólag semleges rendelkezés – amely a számítási alap kiszámítási módszerét határozza meg – hátrányosan érinti és különösen hátrányos helyzetbe hozza a nőket a férfiakhoz képest, és az így ellentétes a 79/7 irányelvvel.
- 5 Az INSS fenntartja a 2021. augusztus 2-i határozatát, és úgy véli, hogy a munkavállaló nyugdíjának számítási alapja a munkáltató által kiállított és az önszegélyező biztosítótársaság által jóváhagyott bérkimutatásban szereplő adatok alapján került megállapításra.

- 6 Az INSS azt állítja, hogy ha a baleset a munkaidő-csökkentés első két évében következett volna be – jelenleg, a szociális biztonságról szóló általános törvény egységes szerkezetbe foglalt szövege 237. cikke 3. bekezdésének a 2/2023. sz. királyi törvényerejű rendelettel végrehajtott módosítása óta ez három év –, a számítási alap kiszámításánál figyelembe vett járulékalap azon összeg 100%-ának felelt volna meg, amely a munkavállalót a munkaidő-csökkentés nélkül illette volna meg, de mivel a munkaidő-csökkentés kezdete óta több mint két év telt el, a ténylegesen ledolgozott munkaidőnek megfelelő járulékalapot, azaz a csökkentett járulékalapot kell figyelembe venni. Ennélfogva úgy véli, hogy teljes mértékben indokolt volt az állami szociális biztonsági rendszerben nyújtott ellátások összegét a részmunkaidőben foglalkoztatott munkavállaló tényleges díjazása alapján meghatározni, és a gyermekgondozás miatti munkaidő-csökkentés sem indokol eltérő megoldást, mint amely a Bíróság 2019. július 16-i Gómez-Limón Sánchez-Camacho ítéletének (C-537/07, EU:C:2009:462) 58. és 59. pontjából következik. Úgy véli tehát, hogy sem az uniós elsődleges jog (az EUMSZ 8. cikk, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartájának 21. és 23. cikke), sem a másodlagos jog (a 79/7 irányelv, a 2010/18 irányelv vagy a jelenleg hatályos 2019/1158 irányelv) nem alkalmazható a jelen ügyben.
- 7 Az önkéntes biztosítótársaság, amely alperesként is eljár el azon eljárásban, amelyben a munkavállaló a felperes, ellenzi az utóbbi követelését, azzal érvelve, hogy a számítási alapot a ténylegesen kapott munkabér alapján számították ki a munkáltató által kiállított bérkimutatás szerint. Úgy véli, hogy az eltérő rendszer nem alapul olyan feltételen vagy körülményen, amely a női munkavállalókkal szembeni hátrányos megkülönböztetést vagy hátrányos bánásmódot eredményezhetne.

Az előzetes döntéshozatalra utalás indokainak rövid bemutatása

- 8 A kérdést előterjesztő bíróság szerint a spanyol szabályozás (az 1956. június 22-i rendelet 60. cikkének 2. bekezdése) úgy rendelkezik, hogy a munkahelyi balesetből eredő tartós munkaképtelenség esetén járó ellátások számítási alapja a munkavállalónak a baleset időpontjában járó munkabér alapján kerül megállapításra, mivel azt a ténylegesen ledolgozott munkaidőre vonatkozó járulékalap alapján számítják ki. Ez azt jelenti, hogy a gyermekgondozás miatti munkaidő-csökkentéshez való jog gyakorlása esetén a figyelembe veendő munkabér az e csökkentésnek megfelelő munkabér, ami a jelen esetben a munkavállaló vonatkozásában 50%-os csökkentést jelentett a számítási alapra gyakorolt következményekkel együtt.
- 9 A kérdést előterjesztő bíróság a Bíróság 2019. július 16-i Gómez-Limón Sánchez-Camacho ítéletére (C-537/07, EU:C:2009:462) hivatkozik, hogy először is – különösen az említett ítélet 60–62. pontjára utalva – rámutasson arra, hogy a 79/7 irányelv semmilyen esetben sem kötelezi a tagállamokat arra, hogy a gyermekeikről gondoskodó személyek számára különös szociális biztonsági ellátásokat biztosítsanak, továbbá, hogy a jelen ügyben nem alkalmazható a

BUSINESSEUROPE, az UEAPME, a CEEP és az ESZSZ által a szülői szabadságról kötött, felülvizsgált keretmegállapodás végrehajtásáról és a 96/34/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2010. március 8-i 2010/18/EU tanácsi irányelv. Emellett az említett bíróság úgy véli, hogy nem is a teljes munkaidős munkaviszony részmunkaidős munkaviszonnyá történő átalakításáról van szó, így nem alkalmazható az UNICE, a CEEP és az ESZSZ által a részmunkaidős foglalkoztatásról kötött keretmegállapodásról szóló, 1997. december 15-i 97/81/EK tanácsi irányelv.

- 10 A kérdést előterjesztő bíróság szerint azonban az előző pontban hivatkozott ítélet nem jutott el annak értékeléséig, mivel nem hivatkozott arra, hogy a vonatkozó spanyol szociális biztonsági szabályozás nem alapuló közvetett hátrányos megkülönböztetésnek minősülhet. A gyermekgondozás miatti csökkentett munkaidőre vonatkozó kérelmek nemek szerinti előfordulásának statisztikai tényezőjét sem elemezték.
- 11 A Tesorería General de la Seguridad Social (általános szociális biztonsági pénztár, Spanyolország; TGSS) által szolgáltatott statisztikai adatok szerint 2020 és 2022 között 224 513 személy folyamatosan csökkentett munkaidőben dolgozott, élve a munkavállalók jogállásáról szóló törvény egységes szerkezetbe foglalt szövege 37. cikkének 6. bekezdésében foglalt rendelkezésekkel. E személyekből 22 110 férfi (9,85%) és 202 403 nő (90,15%). A kérdést előterjesztő bíróság megállapítja, hogy felmerül a kérdés, hogy egy olyan szabályozás, amely látszólag semleges a szociális biztonság tekintetében, de amely a nőket igen nagymértékben hátrányosan érinti, mivel az esetek többségében a nők azok, akik a csökkentett munkaidőhöz való joggal élnek, nem alapuló közvetett hátrányos megkülönböztetést eredményezhet.
- 12 A kérdést előterjesztő bíróság emellett kiemeli, hogy a teljes munkaidőn alapuló járulékalap fiktív elismerése esetén (amely időszak a munkaidőnek a munkavállaló tartós munkaképtelensége elismerésének időpontjában a gyermekgondozás miatt történő csökkentésének első két évét jelentette, és amely a szociális biztonsági rendszerről szóló általános törvény egységes szerkezetbe foglalt szövege 237. cikke 3. bekezdésének a 2/2023. sz. királyi törvényerejű rendelettel végrehajtott módosítása óta három év) a csökkentett alapon számított nyugdíj és a 100%-os (fiktív) alapon számított nyugdíj közötti különbség összege (amely költséget maga a szociális biztonsági igazgatási szerv viseli) jogilag járulékalapú állami ellátásnak minősül, és sem a társaságok, sem az együttműködő önkéntes biztosítótársaságok számára nem jár semmilyen költséggel. Ezt a szempontot szintén nem vizsgálta a Bíróság a 2019. július 16-i Gómez-Limón Sánchez-Camacho ítéletében (C-537/07, EU:C:2009:462).
- 13 A kérdést előterjesztő bíróság utal arra a lehetőségre, hogy ez az ellátás nem tartozik a 79/7 irányelv hatálya alá (3. cikk (2) bekezdése), mivel családi ellátásról van szó. Mindazonáltal úgy véli, hogy még a családi ellátások esetében is érvényesül a fent említett irányelv hatálya alá tartozó kockázat, vagyis a munkabaleset. Ennélfogva álláspontjuk szerint a 79/7 irányelvben foglalt

kockázatot fedező járulékalapú állami ellátásról van szó. Bár látszólag semleges, mivel minden ember, mindkét nem címzettje, a statisztikai valóság az, hogy túlnyomórészt a nőket érinti negatívan: az ellátás sokkal alacsonyabb – jelen esetben 50%-kal alacsonyabb – azoknál a nőknél, akik éltek a csökkentett munkaidőhöz való joggal, és akik munkabalesetből eredő tartós munkaképtelenség miatt nyugdíjban részesülnek.

- 14 A fentiekre tekintettel az eljáró bíróság az előtte folyamatban lévő ügyben való döntéshozatal érdekében szükségesnek ítéli a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem előterjesztését.

MUNKADOKUMENTUM